

NGA MANUAO O TE INGARIHI.

KO Ingarangi te tino mana nui kei te moana, a e kiia ana hoki a Ingarangi ko te Rangatira o te moana. I tau ai tenei ingoa kia runga i Ingarangi he maia nona kite whawhai i te moana. I nga takiwa o mua he maha nga whawhaitanga o nga iwi i te moana a kitea ana ko Ingarangi te tino mana nui.

Ko te Paniora me te Tatimana nga iwi toa o te moana i mua atu i te Ingarihi. Koiaira nga iwi naana i timata te haere ki nga pitepito o te ao. Inahoki ko te tangata tuatahi mai ki enei motu he Tatimana. I runga i nga pakanga ka hinga te mana o te Tatimana i te Ingarihi. Ka tu he pakanga ma te Ingarihi ki te Paniora ka whawhai i te moana ka hinga te Paniora. I tukua e te Paniora ona kaupuke ki te turaki i Ingarangi, he tino ope nui whakabarabara. Wiri katoa nga tangata o Ingarangi i nga rongo o taua ope. Otira no te wiringa ka maia nga tangata. O taua ope nui he ruarua nga mea i tae ora atu ki tekawe korero ki te kingi o te Paniora. Ko te binganga tena o tena mana. He ruarua noa nga kaupuke naana i whakamarara taua ope. I te takiwa o Ponipati e pakanga ana ki te Ingarihi ka huihuitia e ia nga manua o te Paniora, o te Tatimana me o tona iwi Wiwi hoki kia haero ki te turaki i te mana o Ingarangi. Kaore rawa ibinganga. Ko Nerehana te Atimira o te Ingarihi i taua takiwa. I runga i tona roa me tona matauranga ka hinga i a ia enei mana e toru. Ko te tuunga tena o te ingoa e kiia nei a Ingarangi e nga iwi inaianei ko te Rangatira o te moana. Kua tu he rino he maitai te kaupuke whawhai o nga iwi inaianei. Ko Ingarangi tonu kei runga, no te mea nona te nuinga o nga manua o kei te moana e rere ana. Kei te hanga manua o ia iwi ia iwi, otira ka hanga ratou ka hanga ano a Ingarangi e tauwhaingana hoki era iwi kia riro ko ratou hei mana nui ki te moana. I tenei takiwa kei te pera tonu te mahi a nga iwi. I runga i te whakaaro o Ingarangi kia tino kaha rawa tona mana kua paahitia e te Paremata £34,457,000 te moni kia whakamahia hei hanga manua. £10,137,000 o tenei moni e whakamahia tonutia ana hei hanga i etahi tima whawhai e 39. O enei 14 nga manua, 15 nga tima tukituki topito, 10 nga tima haere i raro o te moana. Mea ake nei ka timata te hanga i enei tima. Ko nga mea kei te hangangia inaianei e 30. He manua katoa enei. 17 nga mea o enei hei tera Maehe oti ai. He tino taputapu hanganga roa te manua a he mahi tohunga hoki.

HE TOHUNGA HOU.

IMUA atu i taku haerenga ki Te Waipouamu i te Tihema nei ko te tino korero o te Tai-Rawhiti ko te "wairakau," hoki rawa mai nei au, kua hoha te tangata ki te "wairakau" kua aru he tikanga ke ara he tohunga, ko Wereta no Tokomaru. No te 12 o tenei marama i tu ai he hui nui ki Pakirikiri, i whakamine ai ana turoro me nga "apotoro." Nui atu te whakanui o te tangata ki to ratou tohunga.

E kiia ana whakapa noa atu te ringa o Wereta ki te mate ka rere te mate! Ko te rongoa a Wereta ko nga wai whakahaurangi katoa ka whakananu ai katahi ka whakainu ki nga haura me te mea atu ano te tohunga tetahi ranei o nga apotoro, "Inumia i runga i te ingoa o te Matua, o te Tama, o te Wairua Tapu." E mohio ana au ki te puta he kupu taikaha maku mo tenei mahi kuare e ki etahi tangata he "kupu maro, kia ngawari," otira nui atu toku pouri mo te whakapiringa i te ingoa o te Tokotoru Tapu ki tenei tikanga maori.—ae, tikanga tinihanga. E mohio ana au ka re kau he tikanga o te korero inaianei, e kore nga maori whakapono ki nga mahi penei e whakarongo, engari tera pea e riri, ko te mea pai he waiho noa iho e kore hoki e roa kua hoha te maori kua kite i te kore tikanga o tenei mahi—kei te kaha tonu te ngakau maori o te maori inaianei. I a au ano e tamariki ana ka puta nga rongo o Matiu Tai, kaore he mate e kore e ora. I pehea te mutu-nga? I kore noa iho. Muri mai i a Matiu Tai ko Hemi Tokoaka: mutu atu tena. Muri mai ko Te Houtaketake; kei te whakahemo-hemo tena. I enei ra ko Te Wereta, e aru nei te tangata. No tenei takiwa katoa enei tohunga, haunga hoki nga tohunga ririki. Kaore au e tino mohio ki te tikanga a Te Wereta— he mahi maori ranei—otira kaore i rite ki nga mahi maori—he mahi whakapono ranei— he mahi Ringuatua ranei—he mahi wairakau ranei— he mahi waipiro ranei— he mahi alia ranei. Otira he mahi na te tangata e kore e roa ka memeba—kaore e pau tenei tau. Ko wai ra he tohunga i muri iho i a Te Wereta? "Ngaro atu he tetekura, whakaete mai he tetekura!"

HE PANUI.

KEI a matou etahi Katikihama e akoranga ma te Tamariki me Nga Inoi mo nga Ratapu. Ki te whakaatu mai tetahi mimita ana e hiahia ana he tukua noatia atu